

Jaarverslag Verantwoord Beleggen 2020

Univé Groep

Inhoudsopgave

1. Introductie	4
1.1 Scope	4
1.2 IMVO-convenant	4
2. Ontwikkelingen 2020 en vooruitblik	6
2.1 Wat waren de ontwikkelingen gedurende 2020?	6
2.2 Wat gaan we in 2021 doen?	6
3. Wat wil Univé bereiken?	8
3.1 Wat is de maatschappelijke ambitie van Univé?	8
4. Bevorderen van een klimaatneutrale economie	10
4.1 Univé wil als betrokken aandeelhouder een positieve bijdrage leveren	10
4.1.1 Voeren van de dialoog	10
4.2 Bedrijven selecteren die een positieve bijdrage leveren	12
4.3 Een positieve bijdrage aan het klimaat leveren door de vastgoedbeleggingen te verduurzamen	13
4.4 Binnen de hypotheekbeleggingen is de aandacht voor positieve verandering vergroot	14
5. Stimuleren van een goede gezondheid	16
5.1 Bedrijven selecteren die een positieve bijdrage leveren	16
5.2 Univé als betrokken aandeelhouder	16
5.2.1 Voeren van dialoog	16
6. Het voorkomen van negatieve impact	18
6.1 Wettelijke uitsluiting van landen en/of ondernemingen	18
6.2 Het mijden van bedrijven die maatschappelijke normen ernstig overschrijden	18
6.3 Het voorkomen van een negatieve impact op de gezondheid van de mens	19
6.4 Het voorkomen van een negatieve impact op het klimaat	19
6.4.1 De uitstoot van CO ₂ reduceren	19

6.4.2	Risico van ‘Stranded Assets’ in kaart brengen en klimaatintensieve bedrijven vermijden	21
6.5	Inzicht in andere negatieve effecten	21
7.	Aanzetten tot goed ondernemingsbestuur	22
7.1	Goed ondernemingsbestuur begint bij Univé zelf	22
7.2	Goed ondernemingsbestuur bij uitvoeringspartners en vermogensbeheerders	22
7.3	Goed ondernemingsbestuur in de beleggingsportefeuille	23
7.3.1	Univé oefent als betrokken aandeelhouder invloed uit door te stemmen op aandeelhoudervergaderingen	23
7.3.2	Voeren van de dialoog	25
7.3.3	Meer beleggen in landen en bedrijven met een goed ondernemingsbestuur	25
7.3.4	Beleggen in landen of bedrijven met een minimale score op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen	26
7.3.5	Goed ondernemingsbestuur binnen de vastgoedbeleggingen	26
	Bijlage I: Meer informatie	28
	Bijlage II: Uitsluitingen per eind 2020	29
	Bijlage III: Overzicht beleggingen per eind 2020	33
	Bijlage IV: Methodiek CO₂e-voetafdruk	34

1. Introductie

Naast financiële aspecten vindt Univé Groep het belangrijk dat milieu-, sociale en governance-aspecten worden meegenomen in de beleggingskeuzes. Deze factoren staan bekend als de ESG-factoren (environment, social, governance). Het ESG-beleid van Univé Groep is gericht op de doelstelling die Univé Groep hiervoor heeft geformuleerd. Univé Groep belegt het vermogen op een maatschappelijk verantwoorde wijze vanuit de overtuiging dat dit niet ten koste gaat van financieel rendement maar zelfs een positieve bijdrage kan leveren aan het rendement. Univé Groep wil hiermee verder gaan dan de eisen vanuit wet- en regelgeving en heeft de ambitie stapsgewijs een best-in-class-benadering toe te passen. Waar mogelijk zal het vermogen worden ingezet om een bijdrage te leveren aan verduurzaming van de maatschappij.

De uitgangspunten en overtuigingen die Univé Groep hanteert in het kader van duurzaam beleggen zijn vervat in een eigen ESG-beleid. Dit beleid is onderdeel van het beleggingsbeleid. Jaarlijks wordt vastgesteld of het bestaande beleid nog passend is en aansluit bij de ambities van Univé Groep. De uitvoering van het ESG-beleid is uitbesteed aan Kempen als fiduciair manager. In dit ESG-jaarverslag rapporteert Univé Groep over de uitvoering van het ESG-beleid.

1.1 Scope

Univé Groep vormt samen met de Regionale Univé's de Univé Formule. Zij werken op organisatorisch vlak nauw samen. In juridische zin staan Univé Groep en de Regionale Univé's echter los van elkaar: de Regionale Univé's zijn zelfstandige rechtspersonen. De zelfstandige entiteiten binnen de Formule hebben ieder hun eigen beleggingsbeleid en dus ook ESG-beleid. Dit ESG-jaarverslag heeft uitsluitend betrekking op Univé Groep. Waar hier verder dus gesproken wordt over Univé heeft dit uitsluitend betrekking op Univé Groep tenzij anders vermeld. In dit ESG-jaarverslag wordt binnen Univé Groep nog onderscheid gemaakt tussen de drie entiteiten Univé Cooperatie, Univé Schade en Univé Her.

1.2 IMVO-convenant

In 2018 is het IMVO-convenant afgesloten tussen het Verbond van Verzekeraars, Zorgverzekeraars Nederland, de Nederlandse overheid, NGO's en de vakbonden. IMVO staat voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Met dit convenant sluit de Nederlandse verzekeringssector een brede en ambitieuze overeenkomst gericht op ESG-thema's. Met de afspraken in het convenant wordt beoogd om gezamenlijk te komen tot een ESG-praktijk voor beleggingen, conform de processen en principes van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, en mogelijkheden te zoeken om verbeteringen op ESG-thema's te bereiken. Bij het Verbond aangesloten verzekeraars hebben zich gecommitteerd aan het convenant en de

hierin gemaakte afspraken. Bij de uitvoering van deze afspraken wordt rekening gehouden met de omvang, beschikbare capaciteit, operationele context en structuur van een individuele verzekeraar.

Dit ESG-jaarverslag geeft inzicht in de maatschappelijke bijdrage die Univé levert. Hoofdstuk 2 bevat een toelichting op de stappen die gezet zijn in 2020 en de stappen die we in 2021 verwachten te zetten. In hoofdstuk 3 staan we stil bij onze ambitie. In hoofdstuk 4 geven we inzicht op welke manier een klimaatneutrale economie door ons bevorderd wordt. Hoofdstuk 5 geeft inzicht in hoe een goede gezondheid wordt gestimuleerd. Hoofdstuk 6 gaat in op het voorkomen van (mogelijke) negatieve impacts. Ten slotte wordt in hoofdstuk 7 toegelicht hoe we andere partijen aanzetten tot goed ondernemingsbestuur en hoe wij hier zelf invulling aan geven.

2. Ontwikkelingen 2020 en vooruitblik

2.1 Wat waren de ontwikkelingen gedurende 2020?

In december 2019 zijn door Univé verschillende speerpunten benoemd in het kader van duurzaam beleggen voor het daaropvolgende jaar. De belangrijkste speerpunten waren:

- Een update van het ESG-beleid met daarin met name een uitgebreide beschrijving van het due-diligence-proces, zoals dat in de OESO-richtlijnen benoemd is.
- Een best-in-class-implementatie onderzoeken en eventueel implementeren voor de aandelenallocatie.
- In de ALM-studie rekening houden met een mogelijke allocatie naar impact-beleggen.
- Rapporteren over de CO₂-voetafdruk.
- Publicatie van het ESG-beleid en het ESG-jaarverslag op de website.

Bovenstaande speerpunten zijn in de loop van 2020 gerealiseerd. Er is een nieuw ESG-beleid vastgesteld. De ALM-studie heeft aangetoond dat er ruimte is voor een allocatie naar impact-beleggen in de portefeuille van Univé Coöperatie. In september 2020 is bovendien de allocatie naar individuele EuroStoxx50-aandelen omgezet in een allocatie naar Northern Trust Sustainable Select SDG Europe. Dit aandelenfonds selecteert per regio en sector de 50% best scorende bedrijven op basis van hun ESG-rating. Daarnaast is er een ambitieus uitsluitingsbeleid (o.a. ook gokken, alcohol, conventionele wapens), wordt de CO₂-voetafdruk met ca. 80% gereduceerd en is er aandacht voor specifieke SDG's, waaronder 3 (goede gezondheid en welzijn) en 13 (klimaatactie). Ook is de ambitie uitgesproken om de allocatie naar wereldwijde aandelen op dezelfde manier te implementeren, zodra die beschikbaar komt. In het ESG-jaarverslag over 2019 is gerapporteerd over de CO₂-voetafdruk. Dit ESG-jaarverslag is net als het ESG-beleid gepubliceerd op de website.

2.2 Wat gaan we in 2021 doen?

Na de 'best-in-class-implementatie' van de Europese aandelen zal deze implementatie ook voor de categorie wereldwijde aandelen doorgevoerd worden. Hiermee zal de gehele aandelenallocatie van Univé vanaf juni 2021 belegd zijn op basis van 'best-in-class'. Binnen bedrijfsobligaties was al sprake van een 'best-in-class-implementatie' waarbij de laagste ESG-scores worden vermeden. Daarmee is een eerste stap richting een klimaatneutrale beleggingsportefeuille gemaakt.

Daarnaast heeft Unive de ambitie om niet alleen controversiele wapens uit te sluiten, maar ook conventionele en civiele wapens. Binnen aandelen wordt dat al gerealiseerd door de best-in-class-implementatie. Ook de allocatie naar bedrijfsobligaties sluit al aan bij deze ambitie. Univé is daarnaast van plan de beleggingscategorie liquiditeiten in lijn met dit streven te brengen door een geldmarktfonds te selecteren dat een ESG-beleid voert dat daarop aansluit.

Binnen de staatsobligatie-allocatie van Univé Schade zal onderzocht worden of een gedeeltelijk allocatie naar groene obligaties mogelijk is. Per ultimo 2020 was deze portefeuille nog grotendeels belegd in staatsobligaties van Duitsland en Nederland. Deze landen hebben slechts beperkte mogelijkheden voor groene obligaties, zeker voor de relatief korte looptijden die voor Univé interessant zijn in verband met de looptijd van de verplichtingen. Met de komst van groene EU-obligaties zijn er meer mogelijkheden in dit verband.

Wat zijn groene obligaties?

Binnen de beleggingsportefeuille belegt Univé in staatsobligaties van veilige landen zoals Nederland en Duitsland om toekomstige verplichtingen met een bepaalde mate van zekerheid te kunnen betalen. Het kapitaal dat deze veilige landen aantrekken door obligaties uit te geven kunnen zij in principe voor alle doeleinden gebruiken. In het geval van een groene obligatie is de **obligatie uitgegeven om kapitaal aan te trekken specifiek voor milieuprojecten**, gericht op de reducering van de CO₂-uitstoot.

Univé zal zich in 2021 verder verdiepen in de mogelijkheden van impact-beleggen. Impact-beleggen kan worden ingevuld via beleggingsfondsen of door zelf direct te investeren in bepaalde projecten of ondernemingen. Univé staat open voor de verschillende mogelijkheden en zal deze in 2021 verder onderzoeken.

Over 2019 en 2020 heeft Univé de CO₂-voetafdruk van de beleggingsportefeuille gemeten. Univé zal in 2021 een stap verder gaan door een CO₂-reductiedoelstelling te formuleren.

Ook voor 2021 geldt dat de verdere uitwerking en implementatie van de aangescherpte ESG-ambitie op de agenda blijft staan. Om de ESG-ambities verder te brengen wordt ingezet op kennisontwikkeling en doorleving van de mogelijkheden door het organiseren van bijeenkomsten met bestuurders, commissarissen, beleggingsexperts binnen Univé Groep maar ook met de regionale Univé's.

Ook in 2021 zal wet- en regelgeving weer een grote rol spelen. Het is de verwachting dat deze de komende jaren verder aangescherpt zal gaan worden.

3. Wat wil Univé bereiken?

Univé belegt het vermogen op een maatschappelijk verantwoorde wijze, in de overtuiging dat dit niet ten koste gaat van financieel rendement, maar zelfs een positieve bijdrage kan leveren aan het rendement en risico's kan verlagen. Waar mogelijk zal het vermogen worden ingezet om een bijdrage te leveren aan verduurzaming van de maatschappij. In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de maatschappelijke ambitie.

3.1 Wat is de maatschappelijke ambitie van Univé?

Univé is een coöperatie en is opgericht om elkaars lasten te dragen als het tegengit. Elkaar helpen als het tegengit; dat is de kern van onze coöperatie. Dat doen we door er te zijn voor onze leden. Met diensten, verzekeringen en andere oplossingen. Maar ook door zorg te dragen voor de wereld waarin we samen leven onder meer door verantwoord te beleggen. Die ambitie is vertaald in verschillende onderdelen:

- Univé streeft er naar om (potentiële) negatieve impacts op samenleving en milieu te identificeren, mitigeren en voorkomen. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de meest materiële onderwerpen op basis van schaal, reikwijdte en onomkeerbaarheid.
- Univé zet zich gericht in om een positief maatschappelijk rendement te realiseren met bijzondere aandacht voor klimaat.
- Per 2050 moeten alle beleggingen klimaatneutraal zijn, in overeenstemming met het door ons ondertekende klimaatakkoord.
- Unive wil een significante bijdrage leveren aan Sustainable Development goals. In 2015 hebben de Verenigde Naties (VN) in het Parijs-akkoord opnieuw doelen geformuleerd: de zeventien Sustainable Development Goals (SDG's). Dit is het leidende mondiale kader voor duurzame ontwikkeling tot 2030. Univé Groep heeft zich verbonden aan drie SDG's: goede gezondheid en welzijn (3), klimaatactie (13) en partnerschap om de doelstellingen te bereiken (17). Op deze manier nemen wij onze verantwoordelijkheid in 'betekenisvol ondernemen'. Via onze beleggingen geven wij met name invulling aan SDG's 3 en 13, waarbij deze laatste ook raakvlakken heeft met SDG 7.

Univé moet binnen de brede context van ESG keuzes maken welke onderwerpen prioriteit krijgen. Er is besloten het thema klimaat specifieke aandacht te geven. De geselecteerde SDG 13 sluit goed aan bij dit thema.

Wat zijn de Sustainable Development Goals?

De United Nations Sustainable Development Goals (SDG's) is een ontwikkelingsagenda van **17 doelen (thema's) die de wereld in 2030 tot een betere plek moeten maken**. Deze doelen gaan over o.a. armoedebestrijding, toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, duurzame energie en klimaatverandering.

4. Bevorderen van een klimaatneutrale economie

Univé wil de transitie naar een klimaatneutrale economie bevorderen door zich als betrokken aandeelhouder op te stellen en binnen de verschillende beleggingscategorieën het inzicht te verbeteren en een duurzaam beleid te voeren. In dit hoofdstuk geven we inzicht in wat Univé doet binnen de beleggingscategorieën aandelen, obligaties, vastgoed- en hypotheekbeleggingen.

4.1 Univé wil als betrokken aandeelhouder een positieve bijdrage leveren

4.1.1 Voeren van de dialoog

Univé voert via de fiduciair vermogensbeheerder gesprekken met bedrijven om een klimaatneutrale economie te bevorderen. Een voorbeeld hiervan is de dialoog met Equinor. Univé belegt in Equinor via het wereldwijde aandelenfonds van Northern Trust. Equinor heeft als doel zelf klimaatneutraal te zijn in 2030, in 2050 de CO₂-uitstoot van hun leveranciers en afnemers met 50% te reduceren en, mede via de ontwikkeling van een groot windmolenpark in de zee, de hernieuwbare energieproductie in 2026 te vertienvoudigen. Bij Equinor is de beloning van werknemers gekoppeld aan het realiseren van deze doelen. Deze doelen heeft Univé ook ondersteund bij de stemming op de aandeelhoudersvergadering. Het volgende doel van de gesprekken is om het doel van Equinor aan te scherpen van 50% CO₂-reductie naar volledig klimaatneutraal.

Wat verstaan we onder het voeren van de dialoog?

Univé voert via de fiduciair vermogensbeheerder gesprekken met bedrijven om te laten weten **wat Univé belangrijk vindt en probeert zo een positieve verandering te realiseren**. De gesprekken worden gevoerd namens een groep beleggers waar Univé zich bij aangesloten heeft. Voorbeelden van dergelijke collectieve engagementinitiatieven zijn het Platform Living Wage Financials (PLWF) en de Climate Action 100+. PLWF is bijvoorbeeld gerelateerd aan arbeidsomstandigheden en ketenbeheer en Climate Action 100+ sluit aan bij de klimaatdoelstellingen in lijn met het Klimaatakkoord.

Univé is via de fiduciaire vermogensbeheerder samen met andere financiële instellingen aangesloten bij de Climate Action 100+. In dit kader werden in 2020 gesprekken gevoerd met ondernemingen zoals Unilever, BP en Ford waarin zij werden aangemoedigd om hun doelstellingen voor het verminderen van de CO₂-uitstoot op lange, middellange en korte termijn aan te scherpen. Univé belegt in Unilever, BP en Ford via het wereldwijde aandelenfonds van Northern Trust en via het bedrijfsobligatiefonds van Amundi.

Wat is de Climate Action 100+?

Een belangrijk initiatief sinds december 2017 binnen Europa is de Climate Action 100+. In dit initiatief gaat een grote groep vermogensbeheerders en eigenaren, waaronder pensioenfondsen en verzekeraars, de dialoog aan met ongeveer 160 bedrijven in CO₂-intensieve sectoren om **de opwarming van de aarde te beheersen** en de **transitie te maken richting een klimaatneutrale economie**. Hierbij is het naast het daadwerkelijk ondernemen van actie belangrijk het bestuurlijk raamwerk en wijze van rapportering bij bedrijven te verbeteren.

Deze gesprekken leidden bij Unilever tot de aankondiging dat al hun producten in 2039 klimaatneutraal zijn en dat zij daarnaast een fonds van € 1 miljard gaan opzetten om bijvoorbeeld bossen aan te planten en CO₂ op te slaan. BP en Ford willen klimaatneutraal zijn in 2050, naast hun doel om beloningen te koppelen aan sociale en milieudoelstellingen.

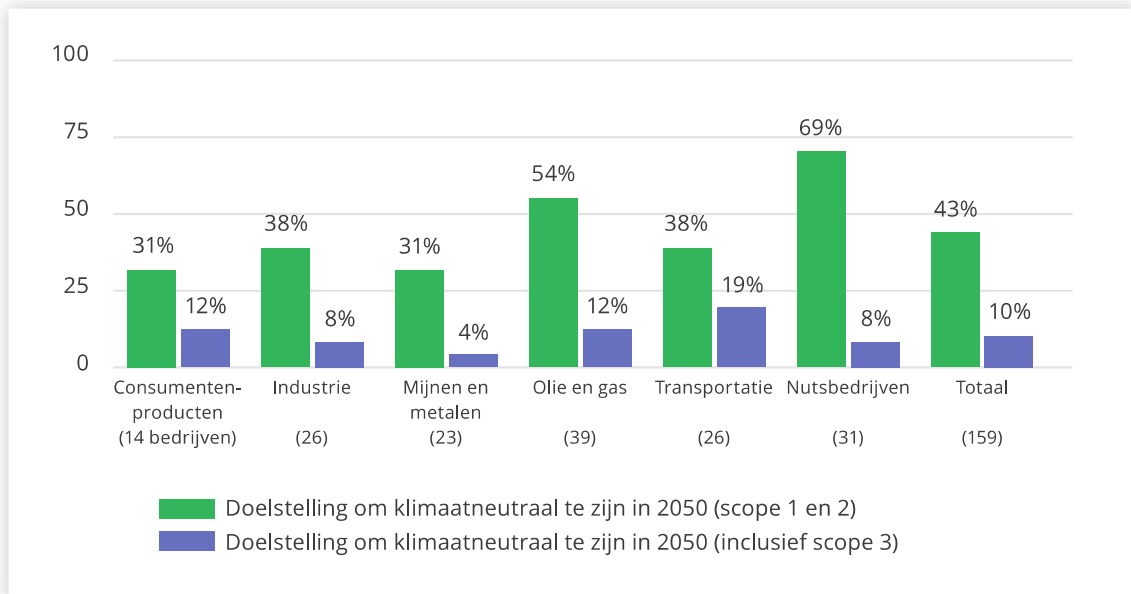
Wat is het doel van het Klimaatakkoord?

Klimaatverandering vormt voor onze maatschappij wereldwijd een ongekende uitdaging. De wetenschappelijke consensus is dat de groeiende hoeveelheid broeikasgassen in de atmosfeer van de aarde aan menselijk handelen toegeschreven kan worden en dat dit broeikaseffect leidt tot klimaatverandering. Het Klimaatakkoord is gesloten om maatregelen te treffen om de opwarming van de aarde tot 2°C te beperken, en liefst 1,5°C. Een van de maatregelen is het **reduceren van de CO₂-uitstoot**.

We zien voortgang in vergelijking met vorig jaar, maar er zijn er nog veel stappen te zetten. Bijna de helft van de 159 bedrijven (in 2019 was dit slechts 18%) waar mee gesproken wordt, gezamenlijk verantwoordelijk voor ongeveer 80% van de wereldwijde, willen klimaatneutraal zijn in 2050. Deze bedrijven houden echter, zoals te zien is in figuur 1 nog niet allemaal rekening met

de CO₂-uitstoot veroorzaakt door hun leveranciers of afnemers (de zogenaamde scope 3 uitstoot). Dit is wel belangrijk om uiteindelijk naar een klimaatneutrale economie te bewegen.

Figuur 1: CO₂-uitstoot (bron: Climate Action 100+)

4.2 Bedrijven selecteren die een positieve bijdrage leveren

Univé heeft de ambitie om meer in beursgenoteerde bedrijven te beleggen die een bijdrage leveren aan de gekozen SDG's. In 2020 heeft Univé gewerkt aan het inzichtelijk maken van de impact die het maakt op iedere SDG en zijn ook al stappen gezet de beleggingsportefeuille meer te richten op een positieve bijdrage en negatieve bijdragen te gaan vermijden. Voor de aandelenbeleggingen zijn benchmarks opgezet die naast vergaande uitsluitingen, meer aandacht hebben voor positieve en negatieve bijdragen en ook de CO₂-uitstoot sterk reduceren. Die positieve bijdrage heeft onder meer betrekking op SDG 13.

Figuur 2: SGD 13

4.3 Een positieve bijdrage aan het klimaat leveren door de vastgoedbeleggingen te verduurzamen

Voor de categorie niet-beursgenoteerd vastgoed is informatie over duurzaamheidsaspecten beter beschikbaar geworden. Altera, het Nederlandse vastgoedfonds waar Univé in belegt, is duurzame aspecten zoals CO₂-uitstoot, waterverbruik en afvalproductie gaan meten. Via de organisatie GRESB heeft Univé inzicht in deze informatie en is een vergelijking mogelijk met andere vastgoedfondsen.

Wat is GRESB?

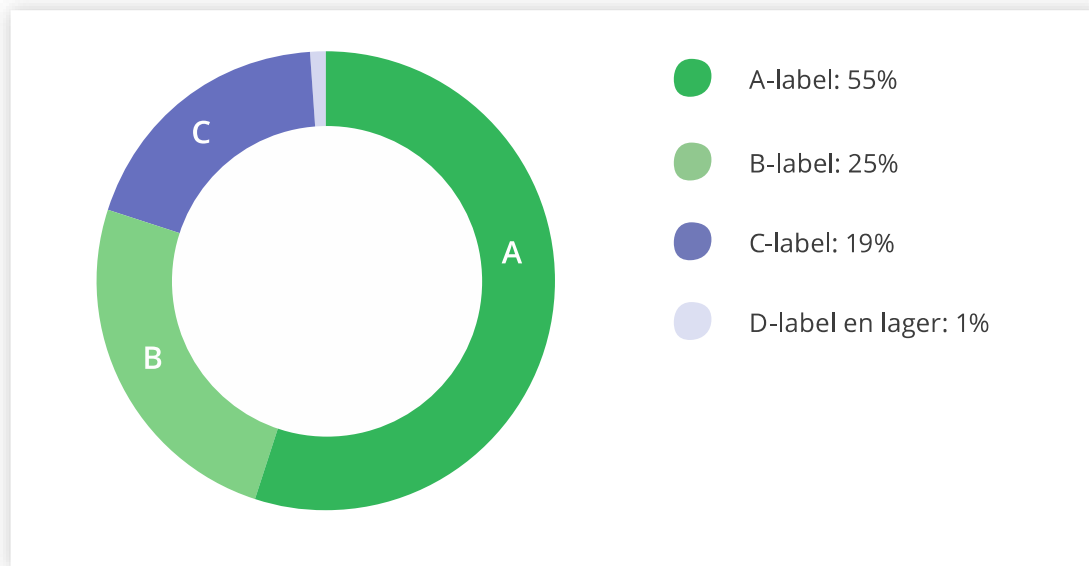
Informatie over **duurzaamheid binnen niet-beursgenoteerd vastgoed** wordt verzameld door een **onafhankelijke organisatie**, GRESB. GRESB verwerkt deze informatie, geeft vastgoedbeleggingsfondsen een score en biedt het pensioenfonds daarmee de mogelijkheid een vergelijking te maken tussen diverse vastgoedbeleggingsfondsen.

Univé heeft daarnaast inzicht in de energielabels van de Nederlandse woningen die het fonds verhuurt.

Tabel 1: Duurzaamheidsaspecten Altera (bron: GRESB)

Beleggingsfonds	CO ₂ -uitstoot (ton CO ₂ e)	Watergebruik (m ³)	Afvalproductie (ton)
Altera Vastgoed - Woningen	19.918	383.838	6.581

Figuur 3: Energielabels woningen (bron: Altera)

Aan de hand van deze informatie kunnen ook concrete doelen worden geformuleerd om de klimaatneutraliteit te bereiken. De fiduciaire vermogensbeheerder is, mede namens Univé, hiervoor in dialoog met alle beheerders. De beheerders zijn al bezig met diverse verbeteringen aan de woningen met als doel de woningen te verduurzamen. Dit verlaagt ook direct de energiekosten van de huurders.

4.4 Binnen de hypotheekbeleggingen is de aandacht voor positieve verandering vergroot

Univé vindt het belangrijk om ook met de hypotheek, die het via de ASR -hypotheekfondsen verstrekt, rekening te houden met de consument en een positieve bijdrage te leveren aan het klimaat. Dit is echter wel een uitdaging omdat de hypotheekmarkt door de overheid sterk gereguleerd is.

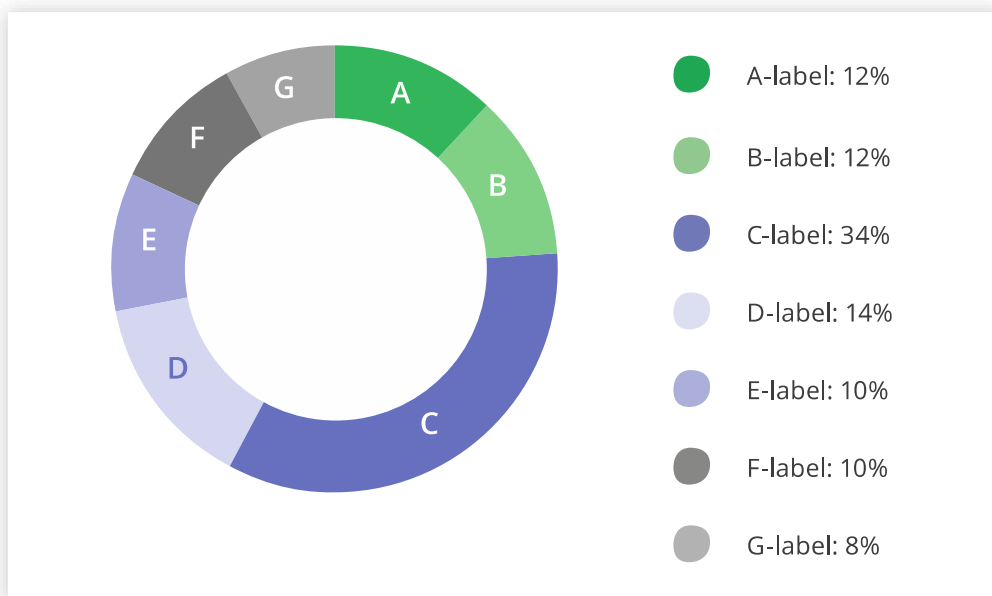
Univé houdt indirect rekening met de consument doordat de hypotheekaanbieder ASR ondersteuning biedt bij betalingsproblemen, betaalbare woningen financiert via hypotheek met een Nationale Hypotheek Garantie en actief consumenten benadert als hun woning zeer energiezuinig is. Dit levert naast een kostenbesparing voor de consument ook een positieve bijdrage aan het klimaat. NHG-hypotheek worden in het algemeen gebruikt voor de aankoop van iets minder energiezuinige woningen.

Een positieve bijdrage aan de klimaatverandering wordt daarnaast gestimuleerd door het aanbieden van duurzaamheidsdepots. Met dit depot kan een consument maximaal € 25.000 of 6% van de woningwaarde (meer) lenen om de woning te verduurzamen. Voorbeelden hiervan zijn het

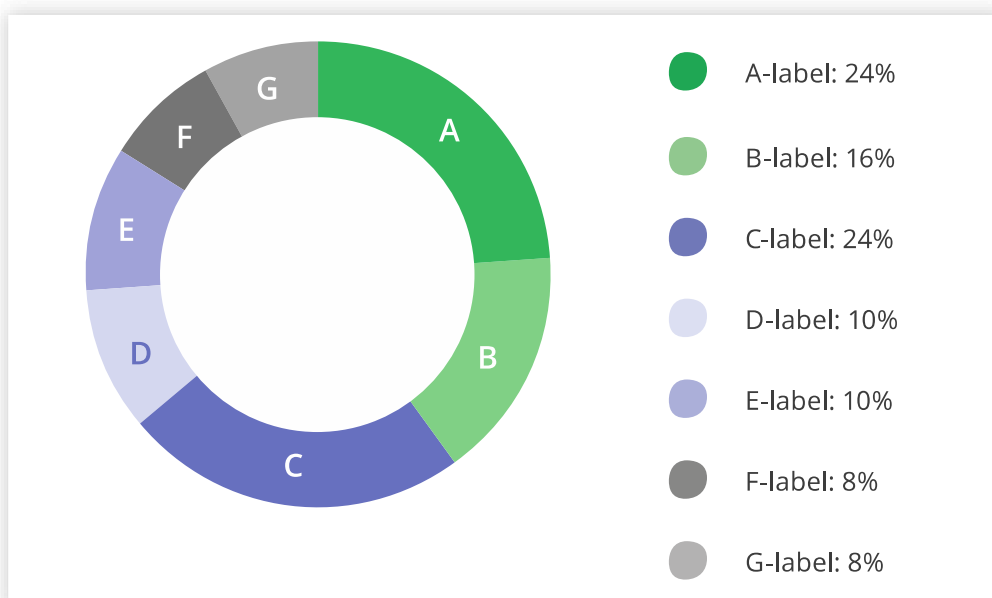
aanbrengen van gevel- en dakisolatie, dubbel glas, HR-ketels, warmtepompen en/of zonnepanelen.

Recent is gestart met het meten wat de CO₂-uitstoot per miljoen euro belegd vermogen en energielabels zijn van de woningen waar de hypotheek aangekoppeld zijn. Op het moment dat meer kennis en ervaring opgedaan is stelt het fonds concrete doelstellingen op. CO₂-informatie over de markt is bijvoorbeeld nog niet beschikbaar.

Figuur 4: Energielabels a.s.r. NHG (bron: ASR)

Figuur 5: Energielabels a.s.r. Non-NHG (bron: ASR)

5. Stimuleren van een goede gezondheid

5.1 Bedrijven selecteren die een positieve bijdrage leveren

Univé heeft de ambitie meer in beursgenoteerde bedrijven te beleggen die een bijdrage leveren aan SDG 3, goede gezondheid en welzijn. In 2020 heeft Univé gewerkt aan het inzichtelijk maken van de impact die het maakt op deze SDG en zijn ook al stappen gezet de beleggingsportefeuille meer te richten op een positieve bijdrage. Dit wordt verder vormgegeven in 2021.

Figuur 6: SDG 3

Van de door ons gekozen SDG's is SDG 3 (goede gezondheid en welzijn) hieraan gerelateerd.

5.2 Univé als betrokken aandeelhouder

5.2.1 Voeren van dialoog

Univé voert via de fiduciair vermogensbeheerder gesprekken met bedrijven om in lijn met UNGP Principle 8¹ een goede gezondheid te stimuleren. Het afgelopen jaar is bijvoorbeeld gesproken met Novo Nordisk, een Deense farmaceut. Univé belegt in Novo Nordisk via het Europese en het wereldwijde aandelenfonds van Northern Trust. Mede namens drie andere beleggers is gesproken over de gezondheid van medewerkers, het naleven van contracten met leveranciers, het waarborgen van een betrouwbare levering van medicijnen en over het vergroten van de toegankelijkheid van insuline voor onverzekerden. Novo Nordisk heeft daarop de prijs per insulinespuit verlaagd van 4 naar 3 dollar.

Novo Nordisk laat zelf ook zien zich in te zetten voor de maatschappij. Zij zijn uit zichzelf de samenwerking gestart met andere farmaceuten om de COVID-testcapaciteit te vergroten ondanks dat zij normaliter zich niet bezighouden met behandelingen van virale aandoeningen. Daarnaast

---

¹ Principe 8 gaat onder andere in op de verwachting van de maatschappij dat bedrijven het goede voortouw nemen binnen hun gemeenschap door een bijdrage te leveren waar dit nodig is.

heeft Novo Nordisk 500 ton ethanol gedoneerd om desinfecterende handgel te produceren met als doel de verdere verspreiding van het COVID-virus tegen te gaan.

6. Het voorkomen van negatieve impact

Univé wenst de negatieve impact van haar beleggingen op het milieu of de maatschappij of het risico op waardevermindering te vermijden of te voorkomen. Na een inventarisatie van de belangrijkste (potentiële) negatieve effecten richt Univé zich op de landen en/of bedrijven op sanctielijsten, mensenrechten en arbeidsomstandigheden, de gezondheid van de mens en klimaatverandering. Daarnaast beoordeelt Univé diverse andere negatieve effecten op de beleggingsportefeuille.

6.1 Wettelijke uitsluiting van landen en/of ondernemingen

Univé mag niet beleggen in ondernemingen of landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de EU (EU Sanctielijst) of de VN (VN Veiligheidsraad Sanctielijst) is afgegeven.

Ook mag niet belegd worden in ondernemingen die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie of verkoop van controversiële wapens, zoals clusterbommen, landmijnen, nucleaire wapens en biologische en chemische wapens.

Er wordt per ultimo 2020 niet in ondernemingen belegd die worden gerelateerd aan controversiële wapens.

6.2 Het mijden van bedrijven die maatschappelijke normen ernstig overschrijden

Univé is van mening dat bedrijven de verantwoordelijkheid hebben om met respect voor de maatschappij te ondernemen. Als een onderneming ernstige negatieve impact heeft veroorzaakt dan kiest Univé ervoor deze uit te sluiten van de beleggingen. Hiervoor wordt de UN Global Compact als maatstaf gebruikt. Ondernemingen die negatief scoren op deze maatstaf moeten doorgaans ook grote kosten maken om de schade te herstellen, veelal ook door juridische claims.

Univé belegde per eind 2020 niet in ondernemingen die dergelijke rechten schenden.

Wat is de UN Global Compact Principles-screening?

Univé bekijkt of een bedrijf betrokken is geweest bij een incident waarbij arbeids- of mensenrechten werden geschonden. Dit leidt tot een Pass, Fail of Watch List score. Een **Fail betekent dat het bedrijf betrokken is bij controversiële zaken** welke op grote schaal schade veroorzaken. Een Watch List score wordt toegekend wanneer het bedrijf betrokken is bij een controversiële zaak welke (nog) niet direct als schending van de Global Compact beoordeeld kan worden, bijvoorbeeld omdat een zaak nog onderwerp is van een gerechtelijke procedure.

6.3 Het voorkomen van een negatieve impact op de gezondheid van de mens

Omdat roken ernstige schade toebrengt aan de gezondheid heeft Univé besloten niet te beleggen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie en/of verkoop van tabak en aan tabak gerelateerde producten.

Univé belegt op dit moment niet in ondernemingen die worden gerelateerd aan de productie of verkoop van tabak.

6.4 Het voorkomen van een negatieve impact op het klimaat

Om de negatieve effecten van klimaatverandering te voorkomen richt Univé zich op drie zaken:

- Het reduceren van de CO₂-uitstoot met als doel uiteindelijk klimaatneutraal te zijn;
- Het inzichtelijk hebben wat de blootstelling is naar mogelijke 'stranded assets', en;
- Het vermijden van beleggingen in CO₂-intensieve bedrijven zoals kolenmijnen.

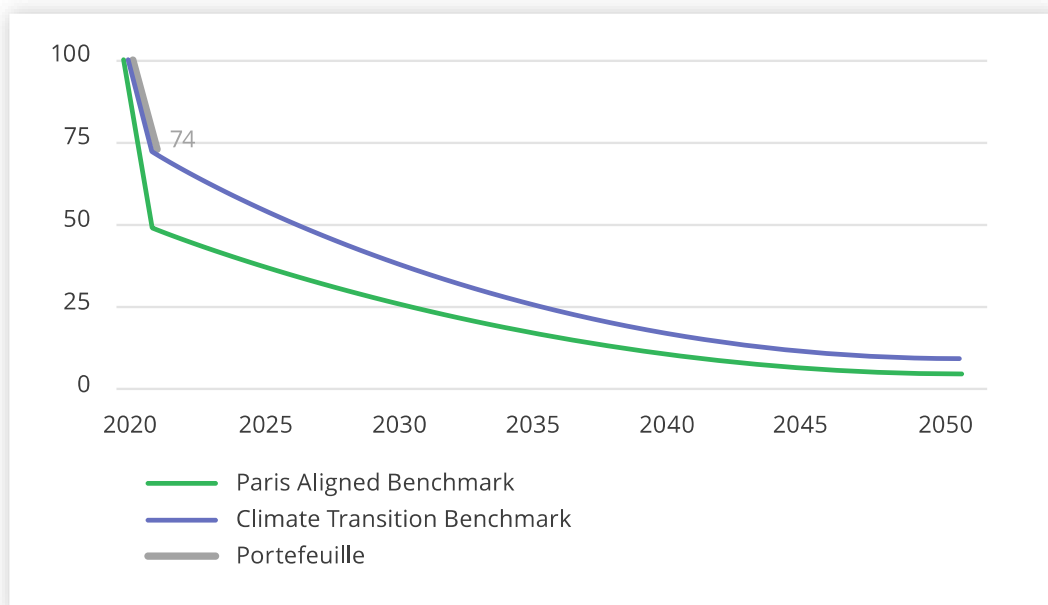
6.4.1 De uitstoot van CO₂ reduceren

Univé ondersteunt de doelstelling van het Klimaatakkoord om de uitstoot van de schadelijke broeikasgassen wereldwijd terug te dringen en daarmee de negatieve impact op het klimaat te beperken en uiteindelijk zelfs te voorkomen. Deze doelstelling kan niet in een jaar gerealiseerd worden. Hier is meer tijd voor nodig, waarbij eerst inzichtelijk gemaakt moeten worden wat precies de CO₂-uitstoot is die de beleggingen van Univé met zich meebrengen.

Door wijzigingen in de allocatie van onze beleggingen in 2020 is de CO₂-voetafdruk niet één op één te vergelijken met 2019. In 2020 heeft er een verschuiving plaatsgevonden naar korte bedrijfsobligaties ten koste van geldmarktfondsen. De allocatie naar aandelen en lange bedrijfsobligaties bleef stabiel. Door deze verschuiving is de totale CO₂-voetafdruk van de beleggingen in de categorieën aandelen en bedrijfsobligaties is per eind 2020 toegenomen tot 47.000 tCO₂e (in 2019 39.000 tCO₂e). Deze scope 1 en 2 uitstoot is de uitstoot die de onderneming zelf heeft veroorzaakt in bijvoorbeeld de productiefaciliteiten, kantoren, logistiek en personeelsreizen. Als de uitstoot van leveranciers en afnemers ook wordt meegenomen (scope 1, 2 en 3) dan ligt de voetprint een stuk hoger: 202.000 tCO₂e (in 2019 149.000 tCO₂e).

Echter, als we corrigeren voor deze wijziging in allocaties door een relatieve maatstaf (de CO₂-uitstoot per belegde euro) te gebruiken, zien we juist een sterke daling van 26% CO₂-uitstoot in vergelijking met eind 2019. Dit hangt voor een groot gedeelte samen met de omzetting van de Europese aandelenallocatie naar een best-in-class-fonds. In figuur 7 wordt de ontwikkeling van de CO₂-uitstoot van de beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties van Univé vergeleken met de Paris Aligned Benchmark (PAB) en de Climate Transition Benchmark (CTB). De PAB betekent dat de emissie jaarlijks ongeveer met 7% daalt na een initiële reductie van 50% versus de CO₂-uitstoot van de beleggingsportefeuille per ultimo 2019. Bij de CTB daalt de initieel met 30%, gevolgd door een jaarlijkse reductie van 7%.

Figuur 7: CO₂-uitstoot (eind 2019 = 100, bron: ISS, Kempen)

Meer detail over de gehanteerde methodiek is te vinden in de appendix.

6.4.2 Risico van 'Stranded Assets' in kaart brengen en klimaatintensieve bedrijven vermijden

De klimaatverandering leidt ook tot andere negatieve maatschappelijk effecten. Deze effecten worden ook steeds vaker gezien als beleggingsrisico's. Op korte termijn zal de maatschappij een energietransitie moeten doormaken wat zorgt voor het risico op zogenaamde 'stranded assets'.

Wat zijn 'Stranded Assets'?

Stranded assets zijn bezittingen die **als gevolg van de energietransitie geen waarde meer hebben**. Denk hierbij aan een voorraad benzine terwijl steeds meer auto's op elektriciteit gaan rijden of een verbod op bepaalde producten die zeer vervuilend zijn. Van het laatste is vooralsnog geen sprake in Nederland of Europa.

De meest klimaatintensieve brandstoffen, zoals kolen, komen als eerst in aanmerking. Daarom is besloten niet meer in kolenmijnen te beleggen. Univé zal verder onderzoek doen naar de gevolgen van de energietransitie op oliebedrijven en of hier actie op moet worden ondernomen.

6.5 Inzicht in andere negatieve effecten

Univé bekijkt, naast bovenstaande duurzaamheidsaspecten met een (potentiële) negatieve impact, andere ongunstige effecten binnen de beleggingsportefeuille. De lijst van beleggingen waar Univé niet in wenst te beleggen, ofwel de uitsluitingenlijst, staat vermeld in de bijlage. Dit ESG-jaarverslag en daarmee dus ook de uitsluitingslijst, wordt samen met ons ESG-beleid gepubliceerd op de website.

7. Aanzetten tot goed ondernemingsbestuur

Goed ondernemingsbestuur is de basis van maatschappelijk verantwoord beleggen. Univé is zich er hierbij van bewust dat ESG niet alleen betekent dat de uitvoering door uitvoeringspartners en externe vermogensbeheerders maatschappelijk verantwoord dient te zijn, maar ook dat het ondernemingsbestuur van Univé zelf goed is. Alleen dan kan over de hele breedte op de lange termijn een maatschappelijke bijdrage worden geleverd.

Wat is goed ondernemingsbestuur?

Er is bij een bedrijf sprake van goed ondernemingsbestuur **als het bedrijf goed, efficiënt en verantwoord geleid wordt** en er tegelijkertijd verantwoording over het gevoerde beleid afgelegd wordt aan alle belanghebbenden waaronder de eigenaren/leden, werknemers, afnemers en de samenleving als geheel.

7.1 Goed ondernemingsbestuur begint bij Univé zelf

Univé beschikt over beleidskaders waarin staat hoe Univé functioneert en hoe en op welke manier evaluatie plaatsvindt. Univé heeft voor maatschappelijk verantwoord beleggen in het ESG-beleid de governancestructuur vastgelegd. Het bestuur heeft een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het ESG-beleid en de uitvoering.

7.2 Goed ondernemingsbestuur bij uitvoeringspartners en vermogensbeheerders

Univé beoordeelt of het ESG-beleid van haar uitvoeringspartners en vermogensbeheerders materieel van het ESG-beleid van Univé afwijkt. Bij een nieuw aan te stellen partij wordt dit expliciet in de beoordeling meegenomen.

In het geval Univé nieuwe eisen stelt aan een bestaande partij start Univé de dialoog. In deze dialoog maakt Univé haar wensen via de fiduciair vermogensbeheerder kenbaar.

Op dit moment voert Univé de dialoog met de vermogensbeheerders in de beleggingsportefeuille die het meeste vermogen van Univé beheren om te oordelen of de beheerders invulling geven aan

hun ESG-beleid in lijn met het IMVO-convenant en internationale standaarden. De dialoog met de overige vermogensbeheerders start in de tweede helft van 2021. Univé beoogt voor het eind van 2021 de dialogen afgerond te hebben. Tabel 2 geeft de huidige status van de dialogen weer.

Tabel 2: Status dialogen vermogensbeheerders (bron: Kempen)

Vermogens-beheerder	Beleggings-categorie	Onderschrijven van UNGP en OESO-richtlijnen	ESG-due diligence*	Stemmen en dialoog	Bieden van herstel en verhaal	Actie bij onvol-doende voortgang van de dialoog
ASR	Bedrijfsobligaties, Nederlandse hypotheke	Ja	Ja	Dialoog met hypotheek-nemers en obligatie-uitgevers	Ja	Uitsluiting en verkoop
Northern Trust	Aandelen	Ja	Ja	Allebei	Ja	Uitsluiting en verkoop

*In een 'due diligence'-onderzoek onderzoekt een beheerder de maatschappelijke aspecten van een beleggingsbeslissing, met speciale aandacht voor negatieve impacts.

7.3 Goed ondernemingsbestuur in de beleggingsportefeuille

Univé stimuleert binnen haar beleggingen goed ondernemingsbestuur:

- Als betrokken aandeelhouder via het uitbrengen van stemmen en het voeren van de dialoog met bedrijven waar het in belegt.
- Door bedrijven met goed ondernemingsbestuur te belonen door er (meer) in te beleggen of minder te beleggen in bedrijven met een minder goed ondernemingsbestuur.
- Specifiek binnen de vastgoedbeleggingen zich te richten op duurzame vastgoedbeleggingsfondsen.

7.3.1 Univé oefent als betrokken aandeelhouder invloed uit door te stemmen op aandeelhoudervergaderingen

Bij het uitbrengen van de stemmen staat het thema van Univé, klimaat, centraal. Dit wil zeggen dat Univé naast het aanzetten tot goed ondernemingsbestuur (bijvoorbeeld over het afleggen van verantwoording, bevorderen van transparantie of het voeren van een rechtvaardig beloningsbeleid), ook milieu- en klimaat belangrijk vindt.

In tabel 3 staat hoe vaak Univé haar stem heeft uitgebracht en op wat voor manier dit gedaan is. Meer details zijn te vinden in bijlage I.

Tabel 3: Stemgedrag in 2020

Northern Trust: Europa Custom ESG	Aantal	Percentage
Aantal agendapunten om op te stemmen	8.614	
Aantal keer voor management gestemd	7.686	89%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	671	8%
Aantal keer niet gestemd	257	3%

Er zijn diverse redenen in 2020 waarom de beheerders tegen het management hebben gestemd. De voornaamste redenen hebben betrekking op overnamebeschermingsmechanismen, reorganisaties, vergoedingen van het management en nieuwe aandelenuitgiften. Daarnaast is vaker tegen voorstellen gestemd van andere aandeelhouders die een negatieve impact zouden hebben op de maatschappij en het milieu of minder passend zijn bij goed ondernemingsbestuur.

Hieronder staan enkele voorbeelden beschreven waarin Univé via de beheerders tegen het advies van het management van ondernemingen in de portefeuille heeft gestemd.

- Op 3 juni 2020 is op de vergadering van Alphabet, Inc. het voorstel vanuit diverse aandeelhouders, inclusief Univé zelf via de fiduciair vermogensbeheerder, om een risicocommissie voor mensenrechten op te richten ondersteund. Door voortdurende controverses bestaat er twijfel in hoeverre de bestaande bestuursstructuur van Alphabet volstaat voor een adequaat toezicht op risico's die de technologieën van de onderneming vormen voor de mensenrechten. Het voorstel kon rekenen op significante steun, maar werd niet aangenomen. Alphabet heeft sindsdien initiatieven ondernomen om aan het verzoek tegemoet te komen en stelt zich inmiddels ook proactiever op.
- Op de vergadering van Equinor ASA op 14 mei 2020 heeft Univé voor het voorstel gestemd om klimaatdoelen in lijn met het Klimaatakkoord te bepalen en te publiceren. Equinor ASA zet reeds goede stappen op dit gebied en Univé waardeert alle bestaande initiatieven van Equinor met betrekking tot de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en de aangekondigde ambities voor 2050. Het is echter wel belangrijk nader toegelicht te zien hoe de onderneming haar ambities heeft berekend, zodat gekeken kan worden of deze in overeenstemming zijn met het scenario van een opwarming van de aarde met minder dan 2 °C. Dit heeft Univé nader geadresseerd via de dialoog. Sindsdien heeft Equinor verdere stappen gezet om duidelijke en transparante doelen voor vermindering van de uitstoot te formuleren.
- Univé heeft op de vergadering van Equinix, Inc. op 18 juni 2020 gestemd voor het verstrekken van aanvullende informatie over politieke bijdragen, inclusief donaties aan beroepsverenigingen. Dit stelt aandeelhouders in staat de daaraan verbonden risico's beter te beoordelen.

7.3.2 Voeren van de dialoog

Univé gaat via de fiduciair vermogensbeheerder in gesprek met bedrijven waar (potentiële) negatieve impacts op goed ondernemingsbestuur, bijvoorbeeld een niet geschikt beloningsbeleid of beschermingsmechanismen tegen overnames, is geïdentificeerd. Het doel van deze dialoog is om deze negatieve impacts te beëindigen of de onderneming maatregelen te laten treffen toekomstige incidenten te voorkomen.

Met Roche Holding AG, een van de grootste farmaceuten en toonaangevend op het gebied van kankerbehandelingen, zijn in korte tijd twee trajecten gestart, 1) hun agressieve commercie en 2) hun reactie op de COVID-uitbraak. Initieel werd contact met Roche gezocht omdat Roche betrokken was bij omkoping van ambtenaren van het ministerie van Volksgezondheid in Irak. Het doel was binnen de organisatie passende stimulansen voor verkopers te introduceren, waaronder (financiële) langetermijndoelstellingen en niet-financiële doelstellingen. Daarnaast wordt meer aandacht besteed aan klantbetrokkenheid.

Hun betrokkenheid in het vergroten van de COVID-testcapaciteit was essentieel wat tegelijkertijd ook reputatierisico introduceerde. Roche is de eigenaar van het recept van de lysisbuffer, een essentieel ingrediënt voor de COVID-testen. Via de dialoog is benadrukt met overheden samen te werken en het recept te delen, oftewel de maatschappelijke belangen voor de financiële belangen te stellen. Roche stelde zich proactief op en werkte de maanden erna goed samen met overheden, zorgverleners, leveranciers en laboranten de COVID-uitbraak te bestrijden.

7.3.3. Meer beleggen in landen en bedrijven met een goed ondernemingsbestuur

Binnen aandelen en bedrijfsobligaties hanteert Univé een 'best-in-class-aanpak'. Op die manier wordt nagestreefd om alleen te beleggen in ondernemingen die goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen waarbij goed ondernemingsbestuur een belangrijk onderdeel is. De selectie van ondernemingen die goed scoren op ESG-gebied wordt vormgegeven door de selectie van ondernemingen op basis van ESG-ratings.

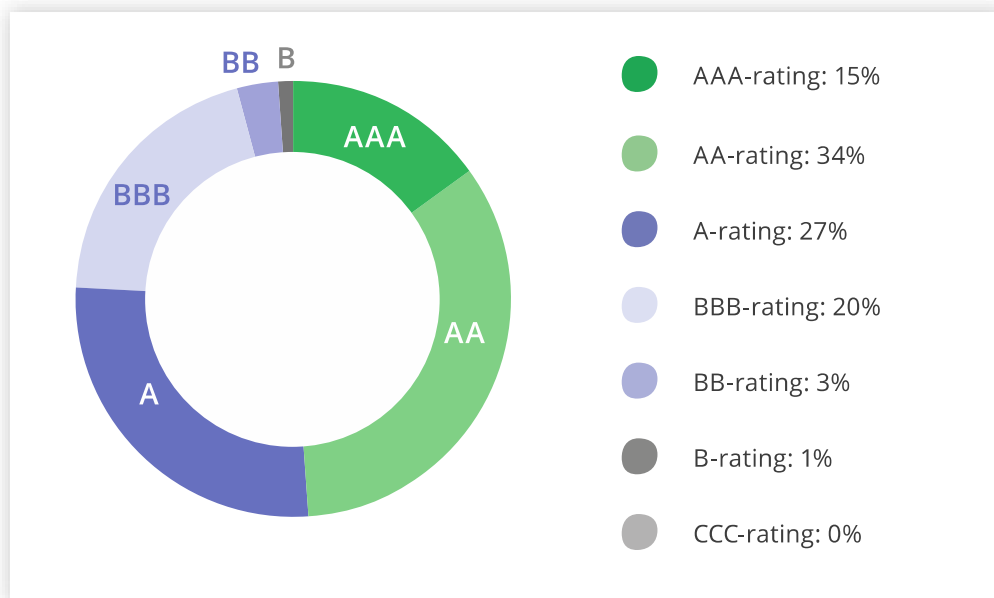
7.3.4 Beleggen in landen of bedrijven met een minimale score op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen

Minder dan 0,1% van de portefeuille heeft de laagste ESG-rating (CCC). Univé stuur momenteel niet op ESG-ratings. De ESG-rating wordt gehanteerd als ESG-indicator en is belangrijke input voor de keuze van bedrijven om de dialoog mee te voeren.

Wat is een ESG-rating?

ESG staat voor Environmental, Social en Governance, oftewel milieu, mens en goed bestuur. De ESG-rating is een systematiek waarbij een dataprovider (in dit geval MSCI ESG Research) **bedrijven beoordeeld op hun MVB-beleid** en uitvoering en een score ('rating') geeft. De rating AAA is de hoogst mogelijke rating, CCC de laagst mogelijke.

Figuur 8: ESG-rating beleggingsportefeuille (bron: MSCI, Kempen)

7.3.5 Goed ondernemingsbestuur binnen de vastgoedbeleggingen

Op het gebied van goed ondernemingsbestuur geeft de organisatie GRESB inzicht in hoe de organisatie, bijvoorbeeld de vermogensbeheerder of de lokale beheerder van een winkelcentrum, om gaat met milieu, sociale en governanceaspecten. Uitgangspunt hierbij is dat voor verdere verduurzaming van vastgoed het juiste beleid, gekwalificeerde mensen, transparantie, systemen en meetgegevens nodig zijn.

In tabel 4 is de GRESB-score van het vastgoedbeleggingsfonds van Univé weergegeven: Altera Vastgoed - Woningen. Ter referentie is ook een drietal andere woningfondsen opgenomen in de

tabel. Te zien is dat het vastgoedfonds van Univé een relatief goede score behaalt. Als een beleggingsfonds een (te) lage score haalt, is dit reden voor Univé de belegging te heroverwegen.

Tabel 4: GRESB-score vastgoedbeleggingsfonds (bron: GRESB)

Beleggingsfonds	GRESB Score 2020
Altera Vastgoed - Woningen	96
Achmea Dutch Residential Fund	84
Amvest Residential Core Fund	84
CBRE Dutch Residential Fund	91

Bijlage I: Meer informatie

Meer informatie over uitvoering van het stembeleid en de dialoog die de vermogensbeheerders van Univé voeren

Northern Trust

Op deze websites wordt het stembeleid gepubliceerd en is een kwartaalrapport en jaarverslag van de engagementmanager voor de beleggingsfondsen van Northern Trust, Hermes, te vinden:

- <https://www.northerntrust.com/netherlands/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies>
- <https://www.northerntrust.com/europe/about-us/corporate-social-responsibility/2019-csr-report>

Kempen

Op deze website wordt het jaarverslag van de fiduciaire vermogensbeheerder gepubliceerd inclusief inzicht in de dialoog met individuele ondernemingen (naast inzicht in de collectieve initiatieven): <https://www.kempen.com/nl/asset-management/responsible-investment>

Bijlage II: Uitsluitingen per eind 2020

Tabak

Organisatie	Land
Lawson, Inc.	JP
JAPAN TOBACCO INC.	JP
PT Gudang Garam Tbk	ID
TESCO PLC	GB
ALIMENTATION COUCHE-TARD INC.	CA
Altria Group, Inc.	US
BRITISH AMERICAN TOBACCO P.L.C.	GB
Eastern Company SAE	EG
ITC LIMITED	IN
IMPERIAL BRANDS PLC	GB
KT&G Corporation	KR
Seven & i Holdings Co., Ltd.	JP
Swedish Match AB	SE
X5 RETAIL GROUP NV	RU
Philip Morris International Inc.	US
Smoore International Holdings Ltd	CN
RLX Technology Inc	CN

UNGC-fails

Organisatie	Land
Bayer Aktiengesellschaft	DE
FREEMPORT-MCMORAN INC.	US
VALE S.A.	BR
BHP GROUP PLC	GB
SOUTHERN COPPER CORPORATION	US
ROYAL DUTCH SHELL PLC	NL
WALMART INC.	US
Volkswagen Aktiengesellschaft	DE
GMK NORIL'SKIY NIKEL' PAO	RU
PG&E CORPORATION	US
Porsche Automobil Holding SE	DE
BHP GROUP LIMITED	AU

Grupo Mexico, Sociedad Anonima Bursatil de Capital Variable	MX
JBS S.A.	BR
Petroleo Brasileiro S.A. (Petrobras)	BR
Tokyo Electric Power Company Holdings, Incorporated	JP
Zijin Mining Group Company Limited	CN
SOCIETE AURIFERE BARRICK	CA

Wapens

Organisatie	Land
LARSEN AND TOUBRO LIMITED	IN
Larsen & Toubro Infotech Ltd	IN
Airbus SE	NL
JACOBS ENGINEERING GROUP INC.	US
HONEYWELL INTERNATIONAL INC.	US
SAFRAN SA	FR
TELEDYNE TECHNOLOGIES INCORPORATED	US
MTU Aero Engines AG	DE
AVIC Electromechanical Systems Co., Ltd.	CN
L3HARRIS TECHNOLOGIES, INC.	US
DASSAULT AVIATION SA	FR
ASELSAN ELEKTRONIK SANAYI VE TICARET ANONIM SIRKETI	TR
CHINA AVIONICS SYSTEMS CO., LTD.	CN
GENERAL ELECTRIC COMPANY	US
KOREA SHIPBUILDING & OFFSHORE ENGINEERING CO.,LTD.	KR
Addsino Co., Ltd.	CN
BAE SYSTEMS PLC	GB
THE BOEING COMPANY	US
AviChina Industry & Technology Company Limited	CN
Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering Co., Ltd.	KR
LOCKHEED MARTIN CORPORATION	US
TATA MOTORS LIMITED	IN
GENERAL DYNAMICS CORPORATION	US
China Aerospace Times Electronics CO., LTD.	CN
AVIC SHENYANG AIRCRAFT COMPANY LIMITED	CN
SINGAPORE TECHNOLOGIES ENGINEERING LTD	SG
THALES SA	FR
Beijing BDStar Navigation Co., Ltd.	CN
CAE INC.	CA

AECC AVIATION POWER CO,LTD	CN
ELBIT SYSTEMS LTD	IL
HEICO CORPORATION	US
AVICOPTER PLC	CN
HANWHA CORP	KR
Mitsubishi Heavy Industries, Ltd.	JP
Northrop Grumman Corporation	US
ROLLS-ROYCE HOLDINGS PLC	GB
LEIDOS HOLDINGS, INC.	US
TEXTRON INC.	US
RAYTHEON TECHNOLOGIES CORPORATION	US
Wartsila Oyj Abp	FI
KOREA AEROSPACE INDUSTRIES, LTD.	KR
Guangdong Hongda Blasting Co., Ltd.	CN
China Shipbuilding Industry Company Limited	CN
Guangzhou Haige Communications Group Incorporated Company	CN
BOOZ ALLEN HAMILTON HOLDING CORPORATION	US
HUNTINGTON INGALLS INDUSTRIES, INC.	US
MELROSE INDUSTRIES PLC	GB
TianJin 712 Communication & Broadcasting Co Ltd	CN

Kolen

Organisatie	Land
Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.	CN
Shanxi Lu'An Environmental Energy Development Co., Ltd.	CN
Washington H. Soul Pattinson and Company Limited	AU
COAL INDIA LTD	IN
SOUTH32 LIMITED	AU
China Shenhua Energy Co. Ltd. Class H	CN
PT United Tractors Tbk	BM
Exxaro Resources Limited	ZA
PT Adaro Energy Tbk	ID
Yanzhou Coal Mining Co. Ltd. Class H	CN
TBEA Co Ltd. Class A	CN
Guanghui Energy Co., Ltd. Class A	CN

Overig

Organisatie	Land
SEVERSTAL' PAO	RU
WELLS FARGO & COMPANY	US
ATLANTIA S.P.A.	IT
HARMONY GOLD MINING COMPANY LIMITED	ZA
TIGER BRANDS LIMITED	ZA

Bijlage III: Overzicht beleggingen per eind 2020

Staatsobligaties	
Nederlandse en Duitse staatsobligaties	102.093.746
Bedrijfsobligaties	
Amundi Index Euro 0-3Y SRI bedrijfsobligatiefonds	433.698.030
ASR ESG IndexPlus bedrijfsobligatiefonds	158.507.750
Losse bedrijfsobligaties	15.512.510
Hypotheken	
ASR-hypothekefondsen NHG	112.804.732
ASR-hypothekefondsen niet-NHG	110.735.575
Personeelshypotheken	42.918.338
Aandelen	
Northern Trust Europa Sustainable Select SDG aandelenfonds	56.573.449
Northern Trust wereld Custom ESG aandelenfonds	84.240.039
Liquiditeiten	
JP Morgan euro-liquiditeitsfonds	89.137.283
Overige beleggingen	
Altera - woningen	43.342.734
Fagoed	13.527.164
Overig (o.a. banksaldi, valutatermijncontracten, panden)	24.555.275
Totaal	1.287.646.625

Bijlage IV: Methodiek CO₂e-voetafdruk

De volgende indicatoren worden gebruikt om voor relevante beleggingscategorieën de CO₂e-uitstoot te meten:

- Totale absolute CO₂e-uitstoot in tonnen CO₂e;
- CO₂e-uitstoot per belegde euro (genormaliseerde CO₂e-voetafdruk per euro geïnvesteerd, o.b.v. de ondernemingswaarde).

De relevante beleggingen zijn de beursgenoteerde beleggingen waar CO₂e-data voor beschikbaar is. In de praktijk betreft dit beursgenoteerde aandelen en bedrijfsobligaties. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de PCAF-methodiek.

Voor de attributie hanteren we (in lijn met de PCAF-methodologie) bij beursgenoteerde aandelen en bedrijfsobligaties de ondernemingswaarde.

We gebruiken ISS ESG als data-leverancier. Zij gebruiken CO₂e-data zoals die door bedrijven worden gerapporteerd via jaarverslagen, duurzaamheidsverslagen, CDP, websites, etc. Daarnaast schat ISS ESG, o.b.v. interne (sector)modellen, de uitstoot van bedrijven die niet rapporteren. ISS ESG beoordeelt de kwaliteit van de CO₂e-data van bedrijven vooraf, en geeft deze een betrouwbaarheidsscore mee. Bedrijfsdata die niet aan de kwaliteitsnorm van ISS ESG voldoen worden niet gerapporteerd. Voor bedrijven die hun CO₂e-uitstoot (nog) niet rapporteren, schat ISS ESG de uitstoot. Deze schattingen zijn slechts een benadering en zijn daarom van lagere kwaliteit dan de door de bedrijven zelf geleverde data.

De scope van de CO₂e-rapportage betreft de beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties van Univé Coöperatie, Univé Schade en Univé Her.

In tabel 5 wordt de absolute uitstoot uitgesplitst per beleggingscategorie:

Tabel 5: Uitstoot per beleggingscategorie

Beleggingscategorie	Marktwaaarde (x € 1.000.000)	Waarvan relevant (x € 1.000.000)	Waarvan CO ₂ e impact gerapporteerd (x € 1.000.000)	Totale absolute CO ₂ e-uitstoot (ton CO ₂ e)
Aandelen	141	141	141	7.000
Vastrentende waarden	976	608	608	40.000
Overig	171	-	-	-
Totaal	1.288	749	749	47.000